

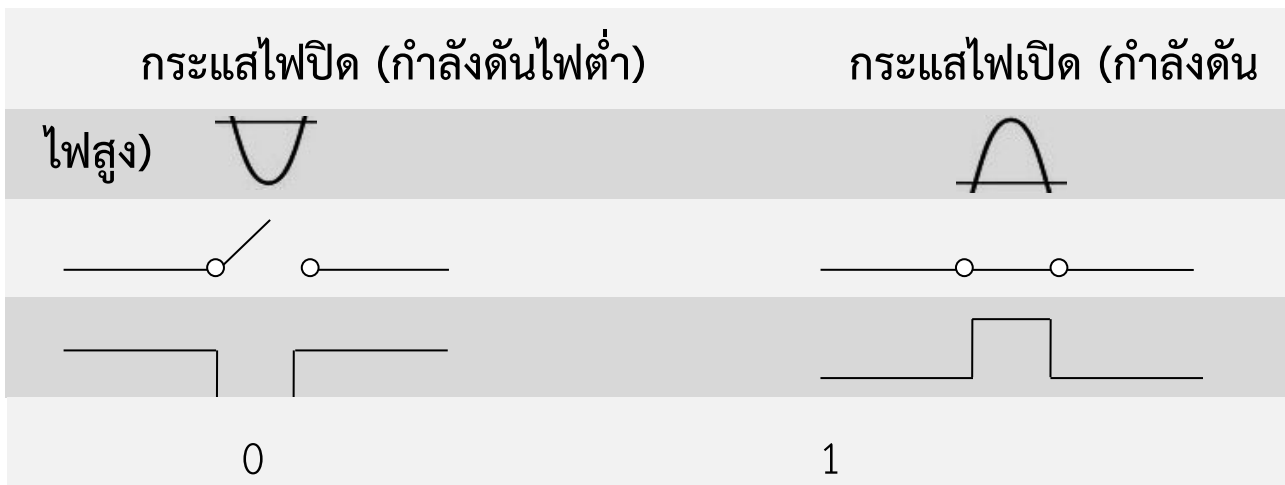
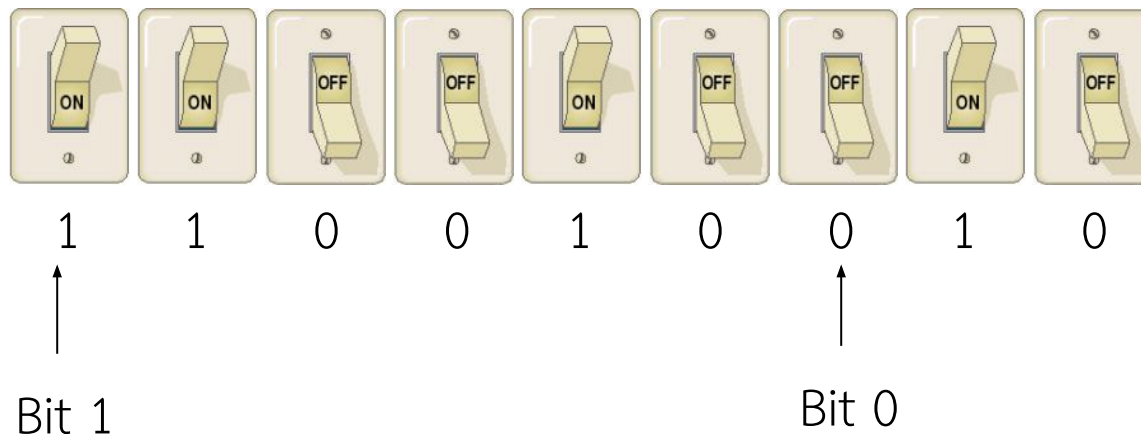
ระบบเลขฐาน (Number Base System)

- ระบบเลขฐาน
- การแปลงเลขฐาน
- การคำนวณเลขฐาน
- รหัสแทนข้อมูล

ระบบเลขฐาน

Computer Processing ทำโดย Transistors ซึ่ง เป็นการกำหนดสถานะของ Switches คือ on (1) และ off (0)

ระบบเลขฐาน

ในระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์ นอกจากจะใช้เลขฐานสองแล้วในการประมวลผลแล้วยังได้มีการใช้เลขฐานอื่นๆ ร่วมด้วย อาทิ เลขฐานแปด และเลขฐานสิบหก

เลขฐาน	ชื่อ	สัญลักษณ์
2	Binary	0 1
3	Ternary	0 1 2
4	Quaternary	0 1 2 3
5	Quinary	0 1 2 3 4
6	Senary	0 1 2 3 4 5
7	Septenary	0 1 2 3 4 5 6
8	Octal	0 1 2 3 4 5 6 7
9	Nonary	0 1 2 3 4 5 6 7 8
10	Denary	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9
11	Undenary	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 A
12	Duodenary	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 A B
13	Tredenary	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 A B C
14	Quatuordenary	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 A B C D
15	Quidenary	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 A B C D E
16	Hexadenary	0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 A B C D E F

[ตัวเลขในแต่ละเลขฐานจะมีค่าต่ำสุด คือ 0 และค่าสูงสุด คือค่าของเลขฐานลบด้วย 1 (เลขฐาน-1)]

ระบบเลขฐาน

ระบบเลขฐานที่นิยมมี 4 เลขฐาน ได้แก่

1. **Decimal Number** คือ ระบบเลขฐานสิบ ซึ่งใช้เป็นมาตรฐานทั่วไป (0,1,2,3,...,9) เช่น 1, 3, 6798, 234, 100.12
2. **Binary Number** คือ ระบบเลขฐานสอง ซึ่งใช้ในการประมวลผลในเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีค่าสูงสุดไม่เกินค่า 2 นั่นคือจะมีค่าเพียง 0 และ 1 เท่านั้น
เช่น 1011011011, 111011100001
3. **Octal Number** คือ ระบบเลขฐานแปด ซึ่งใช้ในการศึกษาวงจรดิจิทัล (1,2,3,4,5,6,7) เช่น 234.75, 1202311, 11011, 765644
4. **Hexadecimal Number** คือ ระบบเลขฐานสิบหก ซึ่งใช้ในระบบวงจรดิจิทัล ซึ่งเป็นการกำหนดรูปแบบคำสั่งแทนการใช้เลขฐาน 2 และฐาน 8 (1, 2, 3,..., F) เช่น E22AF, 1567AE, C4F

ระบบเลขฐาน

ตารางเปรียบเทียบเลขฐานสิบ ฐานสอง ฐานแปด และฐานสิบหก

X_{10}	X_2	X_8	X_{16}
0	0	0	0
1	1	1	1
2	10	2	2
3	11	3	3
4	100	4	4
5	101	5	5
6	110	6	6
7	111	7	7
8	1000	10	8
9	1001	11	9
10	1010	12	A

X_{10}	X_2	X_8	X_{16}
11	1011	13	B
12	1100	14	C
13	1101	15	D
14	1110	16	E
15	1111	17	F
16	10000	20	10
17	10001	21	11
18	10010	22	12
19	10011	23	13
20	10100	24	14
30	11110	36	1E

ระบบเลขฐาน

ระบบเลขฐานทุกเลขฐานจะมีค่าประจำหลัก เพื่อบ่งบอกระดับของตัวเลขนั้นๆ เช่น ในเลขฐานสิบ มีค่าประจำหลัก ได้แก่ หลักหน่วย (100) หลักสิบ (101) หลักร้อย (102) หลักพัน (103) เป็นต้น

ค่าประจำหลักมากที่สุด จะอยู่ด้านซ้ายสุดของชุดตัวเลข และค่าประจำหลักน้อยสุด จะอยู่ด้านขวาสุดของชุดตัวเลข) ซึ่งค่าประจำหลักน้อยสุดเรียกว่า แอลเอสดี (LSD : Least Significant Digit คือเลขฐาน 0 ค่าประจำหลักสูงสุดเรียกว่า เอ็มเอสดี (MSD : Most Significant Digit) คือ เลขฐานจำนวนตัวเลข -1

เช่น $(7249)_{10}$ มาจาก $(7 \times 10^3) + (2 \times 10^2) + (4 \times 10^1) + (9 \times 10^0)$

ซึ่งเท่ากับ $(7 \times 1000) + (2 \times 100) + (4 \times 10) + (9 \times 1)$

ดังนั้น ค่าประจำหลักของเลขโดด 7 คือ 10^3 หรือ 1000

ค่าประจำหลักของเลขโดด 2 คือ 10^2 หรือ 100

ค่าประจำหลักของเลขโดด 4 คือ 10^1 หรือ 10

ค่าประจำหลักของเลขโดด 9 คือ 10^0 หรือ 1

ระบบเลขฐาน

ในทำนองเดียวกัน ค่าประจำหลักของระบบเลขฐานอื่นๆ ก็มีการเรียงลำดับจากมากไปน้อยจากด้านซ้ายไปขวาเช่นเดียวกับเลขฐานสิบ

เช่น ชุดตัวเลข $(100110)_2$ ซึ่งเป็นเลขฐานสองสามารถระบุค่าประจำหลัก ได้ดังนี้

$(100110)_2$ มาจาก $(1 \times 2^5) + (0 \times 2^4) + (0 \times 2^3) + (1 \times 2^2) + (1 \times 2^1) + (0 \times 2^0)$

ซึ่งเท่ากับ $(1 \times 32) + (0 \times 16) + (0 \times 8) + (1 \times 4) + (1 \times 2) + (0 \times 1)$

ดังนั้น ค่าประจำหลักของเลขโดด 1 คือ 2^5 หรือ 32

ค่าประจำหลักของเลขโดด 0 คือ 2^4 หรือ 16

ค่าประจำหลักของเลขโดด 0 คือ 2^3 หรือ 8

ค่าประจำหลักของเลขโดด 1 คือ 2^2 หรือ 4

ค่าประจำหลักของเลขโดด 1 คือ 2^1 หรือ 2

ค่าประจำหลักของเลขโดด 0 คือ 2^0 หรือ 0

□ การแปลงเลขฐาน

การแปลงเลขฐานสิบเป็นฐานอื่น เลขจำนวนเต็ม

วิธีการหารสั้น

แปลงเลขฐานสิบ --> เลขฐานสอง

$$(305)_{10} = (100110001)_2$$

2	)	305	
2	)	152	= 1
2	)	76	= 0
2	)	38	= 0
2	)	19	= 0
2	)	9	= 1
2	)	4	= 1
2	)	2	= 0
2	)	1	= 0
		0	= 1

แปลงเลขฐานสิบ --> เลขฐานแปด

$$(305)_{10} = (? (461)_8$$

8	)	305	
8	)	38	= 1
8	)	4	= 6
		0	= 4

□ การแปลงเลขฐาน

การแปลงเลขฐานสิบเป็นฐานอื่น เลขจำนวนเต็ม

แปลงเลขฐานสิบ --> เลขฐานสิบหก

$$(305)_{10} = (?)_{16}$$

$$(131)_{16}$$

$$\begin{array}{r} 16 \overline{) 305} \\ 16 \overline{) 19} \\ 16 \overline{) 1} \\ 0 \end{array} = \begin{array}{l} 1 \\ 3 \\ 1 \end{array} \uparrow$$

วิธีการหารสั้น

แปลงเลขฐานสิบ --> เลขฐานอื่นๆ

$$(nnn)_{10} = (?)_x$$

$$\begin{array}{r} x \overline{) nnn} \\ \vdots \end{array}$$

□ การแปลงเลขฐาน

การแปลงเลขฐานสิบเป็นฐานอื่น __ เลขทศนิยม

วิธีการหารสั้น

Ex. $(0.6875)_{10} = (?)_2$

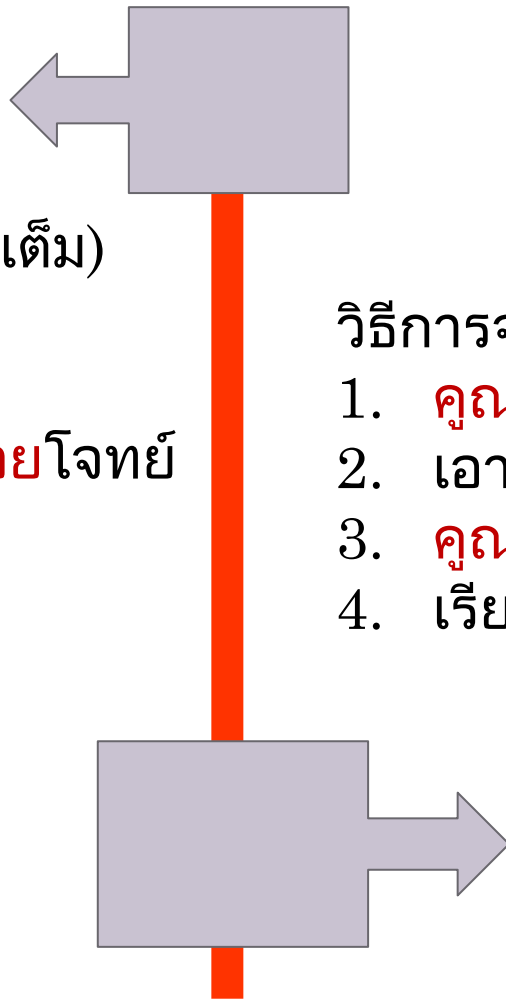
$(0.1011)_2$

$$\begin{array}{r} 0.6875 \\ \times 2 \\ \hline 1.3750 \\ \times 2 \\ \hline 0.7500 \\ \times 2 \\ \hline 1.5000 \\ \times 2 \\ \hline 1.0000 \end{array}$$

Ex. $(0.65625)_{10} = (?)_8$

$(0.52)_8$

$$\begin{array}{r} 0.65625 \\ \times 8 \\ \hline 5.25000 \\ \times 8 \\ \hline 2.00000 \end{array}$$

วิธีการจำสลับเป็นต่าง (เต็ม)

1. **ห**าร**ล**้นตาม**จ**อทย์
2. **เ**า**ค**ษ**ไ**ว้**ท**้าย
3. **ห**าร**ป**ไ**ร**ือ**ย**จ**น**น**อ**ย**จ**อทย์
4. **ร**ี**ย**ง**ล**่าง**ข**ี**้**น**บ**น

วิธีการจำสลับเป็นต่าง (ทศนิยม)

1. **ค**ุ**ณ**ตาม**จ**อทย์
2. **เ**า**ต**็**ม**ไ**ว้**ห**น**้า**ล**่**ว**ั**ด**ด
3. **ค**ุ**ณ**ไ**ป**ร**ี**อ**ย**ตาม**จ**อทย์
4. **ร**ี**ย**ง**บ**น**ล**ง**ล**่าง

□ การแปลงเลขฐาน

การแปลงเลขฐานอื่นเป็นฐานสิบ __ เลขจำนวนเต็ม

วิธีการเทียบค่าประจำหลัก

แปลงเลขฐานอื่น --> เลขฐานสิบ

$$(100110001)_2 = (305)$$

	2^8	2^7	2^6	2^5	2^4	2^3	2^2	2^1	2^0
ค่าประจำหลัก	$2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2$	$2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2$	$2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2$	$2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2$	$2 \times 2 \times 2 \times 2$	$2 \times 2 \times 2$	2×2	2	1
	256	128	64	32	16	8	4	2	1
ค่าของหลัก	1	0	0	1	1	0	0	0	1
ผลลัพธ์	256	0	0	32	16	0	0	0	1
รวม	$= 256 + 32 + 16 + 1 = 305$								

□ การแปลงเลขฐาน

การแปลงเลขฐานสิบเป็นฐานอื่น __ เลขจำนวนเต็ม

วิธีการเทียบค่าประจำหลัก

แปลงเลขฐานสิบ --> เลขฐานแปด

$$(4005)_{10} = (7645)_8$$

ค่าประจำหลัก	8^4	8^3	8^2	8^1	8^0
	$8 \times 8 \times 8 \times 8$	$8 \times 8 \times 8$	8×8	8	1
	4096	512	64	8	1
	0	7	6	4	5
		$512 \times 7 = 3584$	$64 \times 6 = 384$	$8 \times 4 = 32$	$1 \times 5 = 5$

4005	421	37	5
<u>- 3584</u>	<u>- 384</u>	<u>- 32</u>	<u>- 5</u>
421	37	5	0

□ การแปลงเลขฐาน

การแปลงเลขฐานสิบเป็นฐานอื่น __ เลขจำนวนเต็ม

วิธีการเทียบค่าประจำหลัก

แปลงเลขฐานสิบ --> เลขฐานสิบหก

$$(4005)_{10} = (\text{FA4})_{16}$$

ค่า	16^3	16^2	16^1	16^0
ประจำ	$16 \times 16 \times 16$	16×16	16	1
หลัก	4096	256	16	1
	0	15 => F	10 => A	4

$$256 \times 15 = 3840 \quad 16 \times 10 = 160 \quad 1 \times 4 = 4$$

4005	165	4
<u>- 3840</u>	<u>- 160</u>	<u>- 4</u>
165	4	<u>0</u>

วิธีการจำต่างเป็นสิบ (เต็ม)

1. เรียงบวกค่าปจลท้ายไปหน้า
2. คูณกระจายกับหลักแล้วยกตาม
โจทย์
3. บวกกันที่ไม่มีศูนย์

วิธีการจำต่างเป็นสิบ (ทศนิยม)

1. เรียงลบค่าปจลหน้าไปท้าย
2. หากรกลับเศษส่วนกระจายกับ
หลักแล้วยกตามโจทย์
3. บวกกันที่ไม่มีศูนย์

แปลงเลขฐานอื่นๆ --> เลขฐานสิบ

$$(b_{m-1} \times B^{m-1}) + (b_{m-2} \times B^{m-2}) + \dots + (b_2 \times B^2) + (b_1 \times B^1) + (b_0 \times B^0) + (b_{-1} \times B^{1-1}) + \dots$$

Ex. $(10101.1011)_2 = (?)_{10}$

$$(1 \times 2^4) + (0 \times 2^3) + (1 \times 2^2) + (0 \times 2^1) + (1 \times 2^0) + (1 \times 2^{-1}) + (0 \times 2^{-2}) + (1 \times 2^{-3}) + (1 \times 2^{-4})$$

$$= (1 \times 16) + (0 \times 8) + (1 \times 4) + (0 \times 2) + (1 \times 1) + (1 \times 0.5) + (0 \times 0.25) + (1 \times 0.125) + (1 \times 0.0625)$$

$$= 16 + 4 + 1 + 0.5 + 0.125 + 0.0625 = 21.6875 \text{ หรือ ประมาณ } 21.69$$

Example

$$\begin{aligned}(10011)_2 &= (1 \times 2^4) + \cancel{(0 \times 2^3)} + \cancel{(0 \times 2^2)} + (1 \times 2^1) + (1 \times 2^0) \\ &= (1 \times 16) + (1 \times 2) + (1 \times 1) = 16 + 2 + 1 = 19\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}(3610)_8 &= (3 \times 8^3) + (6 \times 8^2) + (1 \times 8^1) + \cancel{(0 \times 8^0)} \\ &= (3 \times 512) + (6 \times 64) + (1 \times 8) = 1,928\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}(21A)_{16} &= (2 \times 16^2) + (1 \times 16^1) + (1 \times 16^0) \\ &= (2 \times 256) + (1 \times 16) + (10 \times 1) = 538\end{aligned}$$

□ การแปลงเลขฐาน

การแปลงระหว่างเลขฐานสองกับเลขฐานแปด

2 --> 8

$$\begin{array}{ccccccc} & 1 & & 4 & 2 & 1 & & 4 & 2 & 1 & & 4 & 2 & 1 & & 4 & 2 & 1 \\ (& 1 & | & 1 & 0 & 0 & | & 1 & 1 & 1 & | & 0 & 1 & 1 & | & 0 & 1 & 1 &)_2 \\ & 1 & & 4 & & & & 7 & & & & 3 & & & & 3 \end{array}$$

ดังนั้น $(1100111011011)_2 = (14733)_8$

$$\begin{array}{ccccccc} & 2 & 1 & & 4 & 2 & 1 & & 4 & 2 & 1 & & 4 & 2 & 1 & & 4 \\ (& 1 & 0 & | & 0 & 1 & 0 & | & 1 & 0 & 1 & . & 1 & 0 & 1 & | & 1 &)_2 \\ & 2 & & & 2 & & & & 5 & & & & 5 & & & & 4 \end{array}$$

ดังนั้น $(10010101.1011)_2 = (225.54)_8$

□ การแปลงเลขฐาน

การแปลงระหว่างเลขฐานสองกับเลขฐานแปด

8 --> 2

1	4	7	3	3
0 0 1	1 0 0	1 1 1	0 1 1	0 1 1

ดังนั้น (14733) = (1100111011011)

8	2	2	5	.5	4
0 1 0	0 1 0	1 0 1	1 0 1	1 0 0	

ดังนั้น (225.54) = (10010101.1011)

□ การแปลงเลขฐาน

การแปลงระหว่างเลขฐานสองกับเลขฐานสิบหก

2 --> 16

	1		8	4	2	1		8	4	2	1		8	4	2	1	
(	1		1	0	0	1		1	1	0	1		1	0	1	1	) ₂
	1					9					D					B	

ดังนั้น $(1100111011011)_2 = (19DB)_{16}$

		8	4	2	1		8	4	2	1		8	4	2	1		
(		1	0	0	1		0	1	0	1		1	0	1	1		) ₂
					9					5						B	

ดังนั้น $(10010101.1011)_2 = (95.B)_8$

□ การแปลงเลขฐาน

การแปลงระหว่างเลขฐานสองกับเลขฐานสิบหก

16 --> 2

1	A	D	B
0 0 0 1	1 0 1 0	1 1 0 1	1 0 1 1

$$(1ADB)_{16} = (1101011011011)_2$$

E	A	. 8	F
1 1 1 0	1 0 1 0	1 0 0 0	1 1 1 1

$$(EA.8F)_{16} = (1110101010001111)_2$$

□ การแปลงเลขฐาน

การแปลงระหว่างเลขฐานแปดกับเลขฐานสิบหก

8 --> 16

8

2

16

1	4	7	3	3
0 0 1	1 0 0	1 1 1	0 1 1	0 1 1

0 0 1	1 0 0	1 1 1	0 1 1	1 0 1 1
1	9	D	B	

$$(14733)_8 = (19DB)_{16}$$

□ การแปลงเลขฐาน

การแปลงระหว่างเลขฐานแปดกับเลขฐานสิบหก

16 --> 8

16

2

8

1	9	D	B
0 0 0 1	1 0 0 1	1 1 0 1	1 0 1 1

0	0 0 1	1 0 0	1 1 1	0 1 1	0 1 1
0	1	4	7	3	3

$$(19DB)_{16} = (14733)_8$$

□ การคำนวณเลขฐาน

Addition

การบวกเลขฐาน (Addition)

$$\begin{array}{r} \text{C} \quad 0110 \\ 237 \\ + \text{S} \quad 627 \\ \hline 8650 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10110 \\ 237 \\ + \quad 627 \\ \hline 10672_8 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1110 \\ 3FC \\ + \quad 7FA \\ \hline BF73_{16} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10010 \\ 110 \\ + \quad 100 \\ \hline 10110_2 \end{array}$$

6

การบวกในระบบคอมพิวเตอร์ (Binary numbers)

$$\begin{array}{r} \text{a) } 1001 + \\ 0101 \\ + 010 \\ \hline 1110 \end{array} \quad \begin{array}{|c|} \hline -7 \\ + \\ \hline 5 \\ \hline 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{b) } 1100 + \\ 0100 \\ + 010 \\ \hline 10000 \end{array} \quad \begin{array}{|c|} \hline -4 \\ + \\ \hline 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{c) } 0101 + \\ 0100 \\ + 010 \\ \hline 0001 \end{array} \quad \begin{array}{|c|} \hline 5 \\ + \\ \hline \text{Overflow} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{d) } 1001 + \\ 1010 \\ + 101 \\ \hline 10011 \end{array} \quad \begin{array}{|c|} \hline -7 \\ + \\ \hline \text{Overflow} \\ \hline \end{array}$$

□ การคำนวณเลขฐาน

Subtraction

การลบเลขฐาน (Subtraction)

$$\begin{array}{r} 101 \\ 8567 \\ - 627 \\ \hline 62397 \end{array} +$$

$$\begin{array}{r} 888 \\ 4067 \\ - 217 \\ \hline 606748 \end{array} +$$

$$\begin{array}{r} 16 \\ 7FC \\ - 5FA \\ \hline E10171 \\ \hline 16 \end{array} +$$

6

Complement สำหรับการลบเลขฐานสอง

1's

Complement

nt

1 1 0 1 1

1 0 0 เปลี่ยนบิต '0'

1 1 0 1 1

1 0 0

2's

Complement

nt

1 1 0 1 1

1 0 0 1's

1 1 0 1 Complement

1 0 0 1

1 1 0 1 1

1 0 1

การคำนวณเลขฐาน

Subtraction

การลบเลขฐานสอง โดยใช้ 1's Complement

1. หากจำนวนของบิตของตัวตั้งและตัวลบไม่เท่ากัน ให้เพิ่มบิต 0 ด้านหน้าของตัวที่น้อยกว่า เพื่อให้จำนวนบิตเท่ากัน
2. หา 1's Complement ของตัวลบ แล้วนำมาบวกกับตัวตั้ง
3. ถ้าผลบวกมีตัวทดเกินบิตที่มีอยู่ให้นำตัวทอนนั้นมาบวกกับผลจากข้อที่ 1 จะได้ค่าบวก
4. ถ้าผลบวกจากข้อ 1 ไม่มีตัวทดให้นำผลบวกจากข้อที่ 1 มาหา 1's Complement ซึ่งผลที่ได้ให้มามีค่าเป็นลบ

$$\begin{array}{r} 110111 - 10 \\ \underline{0101} \text{ 1's Complement} \\ 110111 + \\ \underline{0110} \\ 101000 + \\ \underline{011} \\ 01000 \leftarrow \text{คำตอบ} \\ 10 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10111 - 110 \\ \underline{0101} \text{ 1's Complement} \\ 10111 + \\ \underline{0010} \\ 10000 \text{ (Carry out)} \\ \underline{1000} \text{ 1's Complement} \\ 01111 \\ 11111 \leftarrow \text{คำตอบ} \\ 1 \end{array}$$

การคำนวณเลขฐาน

Subtraction

การลบเลขฐานสอง โดยใช้ 2's Complement

1. หากจำนวนของบิตของตัวตั้งและตัวลบไม่เท่ากัน ให้เพิ่มบิต 0 ด้านหน้าของตัวที่น้อยกว่า เพื่อให้จำนวนบิตเท่ากัน
2. หา 2's Complement ของตัวลบ แล้วนำมาบวกกับตัวตั้ง
3. ถ้าผลบวกมีบิตเกินมา ให้ตัดบิตเกินทิ้ง ซึ่งผลที่ได้จะมีค่าเป็นบวก
4. ถ้าผลบวกไม่มีตัวทดเกินมาให้นำผลบวกจากข้อที่ 1 มาหา 2's Complement ซึ่งผลที่ได้จะมีค่าเป็นลบ

1 1 0 1 1 1 - 1 0

0 1 0 1 \downarrow 2's

0 1 1 0 Complement

1 1

2 1 1 0 1
0 1 1 0 +

~~1~~ 0 1 0 0 \leftarrow คำตอบ
3 1 0

1 0 1 1 1 - 1 1 0

2 0 1 0 1 1 1 \downarrow 2's

0 0 1 0 + 0 0 1 0 Complement

1 0

1 0 0 0

3 \downarrow 2's
0 1 1 1 Complement

4 1 1 1 1 1 \leftarrow คำตอบ

1

การคำนวณเลขฐาน

Multiplication & Division

การคูณเลขฐาน

$$110101 \times 101 = ?$$

$$\begin{array}{r}
 1101 \\
 \times 101 \\
 \hline
 1101 \\
 0000 \\
 11010 \\
 \hline
 10000110 \\
 01 \\
 \hline
 \hline
 1000011001
 \end{array}$$

← คำตอบ

การหารเลขฐาน

$$100001001 \div 101 = ?$$

$$\begin{array}{r}
 000110101 \\
 10 \overline{) 100001} \\
 \underline{100} \\
 000 \\
 \underline{000} \\
 000 \\
 \underline{000} \\
 001 \\
 \underline{001} \\
 000 \\
 \underline{000} \\
 0
 \end{array}$$

← คำตอบ

รหัสแทนข้อมูล

เนื่องจากคอมพิวเตอร์ประมวลผลด้วยข้อมูลแบบบิต (0/1) ดังนั้นเพื่อให้มนุษย์เข้าใจคำสั่ง หรือระบบการทำงานให้กับคอมพิวเตอร์ได้ง่าย จึงมีการแปลงรหัสบิตให้เป็นรหัสอักษร (Text code system)

Text Code Systems ที่นิยมใช้ คือ

1. BCDIC
2. EBCDIC
3. ASCII
4. Unicode

รหัสแทนข้อมูล

BCDIC (Binary Coded Decimal Interchange Code)

เป็นรหัสข้อมูลที่ใช้ชุดตัวเลขฐานสองจำนวน 6 บิตแทน ตัวเลข อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ของอักษรลาตินอเมริกา อักษรพิเศษ และอักขระควบคุม

รหัสแทนข้อมูลแบบบีซีดี สามารถสร้างรหัสสำหรับแทนข้อมูลได้จำนวน $2^4=64$ ตัวอักษร

รหัสบีซีดีแต่ละชุดจะถูกแทนค่าต่างกันขึ้นอยู่กับระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้

รหัสแทนข้อมูล

รหัสบีซีดีสำหรับเครื่องไอบีเอ็ม-704 (IBM 704 BCD Code)

	000	001	002	003	004	005	006	007
000	0	1	2	3	4	5	6	7
001	8	9						
002	+	A	B	C	D	E	F	G
003	H	I		.	)			
004	-	J	K	L	M	N	O	P
005	Q	R		S	"			
006	space	/	S	T	U	V	W	X
007	T	Z		,	(			
	000	001	002	003	004	005	006	007

รหัสแทนข้อมูล

รหัสปีซีดีสำหรับเครื่องเบอร์รูก์ส บี5500 (Burroughs B5500 BCD Code)

	000	001	002	003	004	005	006	007
000	0	1	2	3	4	5	6	7
001	8	9	#	@	?	:	>	≥
002	+	A	B	C	D	E	F	G
003	H	I	.	[	&	(	<	f
004	x	J	K	L	M	N	O	P
005	Q	R	S	*	-	)	;	≤
006	space	/	S	T	U	V	W	X
007	T	Z	,	%	≠	=	]	"
	000	001	002	003	004	005	006	007

รหัสแทนข้อมูล

EBCDIC (Extended Binary Coded Decimal Interchange Code)

เป็นรหัสแทนข้อมูลที่กำหนดจำนวนบิตของแต่ละชุดอักขระเพิ่มเป็น 8 บิต เพื่อให้สามารถแทนข้อมูลได้จำนวนมากขึ้นเป็น $2^8=256$ ตัวอักษรออกแบบมาสำหรับเครื่อง IBM Mainframe

รหัสแทนข้อมูล

0	-0	-1	-2	-3	-4	-5	-6	-7	-8	-9	-A	-B	-C	-D	-E	-F
0-	NUL 0000	SOH 0001	STX 0002	ETX 0003	ST 009C	HT 0009	SSA 0086	DEL 007F	EPA 0097	RI 008D	SS2 008E	VT 000B	FF 000C	CR 000D	SO 000E	SI 000F
1-	DLE 0010	DC1 0011	DC2 0012	DC3 0013	OSC 009D	NEL 0085	BS 0008	ESA 0087	CAN 0018	EM 0019	PU2 0092	SS3 008F	FS 001C	GS 001D	RS 001E	US 001F
2-	PAD 0080	HOP 0081	BPH 0082	NBH 0083	IND 0084	LF 000A	ETB 0017	ESC 001B	HTS 0088	HTJ 0089	VT5 008A	PLD 008B	PLU 008C	ENQ 0005	ACK 0006	BEL 0007
3-	DCS 0090	PU1 0091	SYN 0016	STS 0093	CCH 0094	MW 0095	SPA 0096	EOT 0004	SOS 0098	SGCI 0099	SCI 009A	CSI 009B	DC4 0014	NAK 0015	PM 009E	SUB 001A
4-	SP 0020	NBS 00A0	ก 0E01	ข 0E02	ช 0E03	ค 0E04	ฅ 0E05	ฉ 0E06	ง 0E07	[005B	C 00A2	. 002E	< 003C	(0028	+	
5-	& 0026	' 0E48	จ 0E08	ฉ 0E09	ช 0E0A	ซ 0E0B	ฌ 0E0C	ญ 0E0D	ฎ 0E0E	]	!	S	*	)	;	¬
6-	- 002D	/ 002F	ฎ 0E0F	ฏ 0E10	ท 0E11	ฒ 0E12	ณ 0E13	ด 0E14	ต 0E15	^ 005E	!	,	%	_	>	?
7-	฿ 0E3F	¢ 0E4E	ถ 0E16	ท 0E17	ธ 0E18	น 0E19	บ 0E1A	ป 0E1B	ผ 0E1C	` 0060	:	#	©	'	=	"
8-	ด 0E4F	a 0061	b 0062	c 0063	d 0064	e 0065	f 0066	g 0067	h 0068	i 0069	ฝ 0E1D	พ 0E1E	ฟ 0E1F	ภ 0E20	ม 0E21	ย 0E22
9-	ฑ 0E5A	j 006A	k 006B	ล 006C	m 006D	n 006E	อ 006F	p 0070	q 0071	r 0072	ร 0E23	ฤ 0E24	ลี 0E25	รี 0E26	ว 0E27	ศ 0E28
A-	๓ 0E5B	~ 007E	s 0073	t 0074	u 0075	v 0076	w 0077	x 0078	y 0079	z 007A	๕ 0E29	ส 0E2A	ห 0E2B	ฬ 0E2C	อ 0E2D	ฮ 0E2E
B-	๐ 0E50	๑ 0E51	๒ 0E52	๓ 0E53	๔ 0E54	๕ 0E55	๖ 0E56	๗ 0E57	๘ 0E58	๙ 0E59	๑ 0E2F	๒ 0E30	๓ 0E31	๔ 0E32	๕ 0E33	๖ 0E34
C-	{ 007B	A 0041	B 0042	C 0043	D 0044	E 0045	F 0046	G 0047	H 0048	I 0049		๗ 0E35	๘ 0E36	๙ 0E37	๐ 0E38	๑ 0E39
D-	} 007D	J 004A	K 004B	L 004C	M 004D	N 004E	O 004F	P 0050	Q 0051	R 0052	. 0E3A	๒ 0E40	๓ 0E41	๔ 0E42	๕ 0E43	๖ 0E44
E-	\ 005C	๗ 0E49	S 0053	T 0054	U 0055	V 0056	W 0057	X 0058	Y 0059	Z 005A	๑ 0E45	๒ 0E46	๓ 0E47	๔ 0E48	๕ 0E49	๖ 0E4A
F-	0 0030	1 0031	2 0032	3 0033	4 0034	5 0035	6 0036	7 0037	8 0038	9 0039	* 0E4B	๗ 0E4C	๘ 0E4D	๙ 0E4B	๐ 0E4C	APC 009F

ASCII (American Standard Code for Information Interchange)

เป็นรหัสแบบ 8-bit code ใช้ในเครื่อง Microcomputer ซึ่งนำมารหัสที่ใช้ในเครื่องโทรเลข (Telex)

รหัสแทนข้อมูล

0=	26=→	52=4	78=N	104=h	130=é	156=£	222=	205==	234=Ω
1=☺	27=←	53=5	79=O	105=i	131=â	157=¥	223=	206=	235=δ
2=☹	28=└	54=6	80=P	106=j	132=ä	158=Pts	224=α	207=	236=α
3=♥	29=↔	55=7	81=Q	107=k	133=à	159=f	225=	208=	237=φ
4=♦	30=▲	56=8	82=R	108=l	134=å	160=á	226=	209=	238=ε
5=♣	31=▼	57=9	83=S	109=m	135=ç	161=í	227=	210=	239=∩
6=♠	32=	58=:	84=T	110=n	136=ê	162=ó	228=	211=	240=≡
7=	33=!	59=;	85=U	111=o	137=ë	163=ú	229=	212=	241=±
8=	34="	60=<	86=V	112=p	138=è	164=ñ	230=	213=	242=≥
9=	35=#	61>=	87=W	113=q	139=ï	165=Ñ	231=	214=	243=≤
10=	36=\$	62=>	88=X	114=r	140=î	166=a	232=	215=	244=┌
11=♂	37=%	63=?	89=Y	115=s	141=ì	167=°	233=	216=	245=└
12=♀	38=&	64=@	90=Z	116=t	142=Ä	168=¿	234=	217=	246=÷
13=	39='	65=A	91=[	117=u	143=Å	169=¬	235=	218=	247=≈
14=♪	40=(	66=B	92=\	118=v	144=É	170=¬	236=	219=	248=°
15=☀	41=)	67=C	93=]	119=w	145=æ	171=½	237=	220=	249=.
16=▶	42=*	68=D	94=^	120=x	146=Æ	172=¼	238=	221=	250=.
17=◀	43=+	69=E	95=_	121=y	147=ô	173=j	239=	222=	251=√
18=↑	44=,	70=F	96=`	122=z	148=ö	174=«	240=	223=	252=^
19=!!	45=-	71=G	97=a	123={	149=ò	175=»	241=	224=	253=²
20=¶	46=.	72=H	98=b	124=	150=û	176=	242=	225=	254=■
21=§	47=/	73=I	99=c	125=}	151=ù	177=	243=	226=	
22=—	48=0	74=J	100=d	126=~	152=ÿ	178=	244=	227=	
23=↑	49=1	75=K	101=e	127=△	153=Û	179=	245=	228=	
24=↑	50=2	76=L	102=f	128=Ç	154=Ü	180=	246=	229=	
25=↓	51=3	77=M	103=g	129=ü	155=ç	181=	247=	230=	
							248=	231=	
							249=	232=	
							250=	233=	

❖ รหัสแทนข้อมูล

Unicode

เป็นรหัสแบบ 16-bit code ซึ่งขยายต่อจาก ASCII (8-bit code) เพื่อให้สามารถเข้ารหัสตัวอักษรส่วนใหญ่ที่ใช้ในทุกภาษาทั่วโลก

Character Types	Character Set Description	Number of Characters	Hexadecimal Values
Alphabets	Latin, Greek, etc.	8192	0000 – 1FFF
Symbols	Mathematical, etc.	4096	2000 – 2FFF
CJK	Chinese, Japanese, Korean	4096	3000 – 3FFF
Han	Unified Chinese, Japanese, Korean	40960	4000 – DFFF
	Expansion of spillover from Han	4096	E000 – EFFF
User defined		4095	F000 – FFFE

References

หนังสือ/ตำราอ้างอิง

จิรพร วีระพันธุ์. (2549). *Computer Organization and Architecture* [เอกสารอัดสำเนา]. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

จิรภา เพชรพัฒนานนท์. (2539). *คณิตศาสตร์คอมพิวเตอร์*. กรุงเทพฯ: วังอักษร.

พัชรินทร์ บัวเย็น. (2556). *ไมโครคอมพิวเตอร์และพีซีชนิดบูตลิน: บทที่ 3 ระบบบัสและสถาปัตยกรรมคอมพิวเตอร์เบื้องต้น* [เอกสารอัดสำเนา]. จันทบุรี: สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

อ้างอิงรูปภาพ

Burroughs Corporation. (1966). *Burroughs B5500: Information Processing System*. Michigan, United States: n.p.

Control Data Corporation. (1965). *Codes/Control Data 6600 Computer System*. USA. Control Data Corporation, Technical Publication Department.

